

Szent István Egyetem
Alkalmazott Bölcsészeti és Pedagógiai Kar

Tűzzománc alkotások

Konzulens:
Dr. Szabó Julianna

Készítette:
Ujvári Adrienn
óvodapedagógus hallgató

2012

Kapcsolatom a képzőművészettel, korábbi tanulmányaim

Gyermekkorom óta szoros kapcsolatban állok a képzőművészettel, mindig a legkedvesebb elfoglaltságaim közé tartozott, hogy újabb és újabb technikák kipróbálásával alkossak valami szépet. Általános iskolai és gimnáziumi éveim során is folyamatosan, heti rendszerességgel vettem részt alkotóműhelyekben, képzőművészeti szakkörökön. Ezen iskolai tevékenységeken elsajátítottam többek közt az üvegfestés technikáját, grafikai alapokat, és az ehhez szükséges eszközök és anyagok ismeretét. Tevékenységeim során megtapasztaltam a különböző eljárások alkalmazását, így még közelebb került hozzám a képzőművészet, mint az önkifejezés eszköze. Terveztem és díszítettem többek között ruhadarabokat és ékszereket is.

Munkáimra a keleties, lágy vonalvezetésű formavilág jellemző. Közel állnak hozzám az indiai henna minták, ugyanakkor a magyar népi virág motívumokat is kedvelem. Rajzaimban, grafikáimban régóta próbálom a két kultúra közös vonásait egyesíteni.

A tűzzománcozással a Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti és Pedagógiai Karán találkoztam először. Alkotóműhely keretén belül először portrékat, csendéleteket rajzoltam, majd figyelmem egyre inkább a zománcozás felé fordult. Fokozatosan elsajátítottam az eszközök használatát illetve azt, hogyan tervezsem meg és készítsem el alkotásaimat. A tűzzománcban belül két technikát sajátítottam el egyre magasabb szinten: a festőzománcot illetve a rekeszománcot. Utóbbin belül kipróbáltam a sodronyrekesz és a huzalrekesz alkalmazását. Idővel megtanultam „engedni az anyagnak”, hiszen a kész tűzzománc munkák nemcsak a tervektől függenek, hanem a kemencében eltöltött idő hosszával, a különböző zománcmázak hígítási arányától, és az égetés során létrejött, úgynevezett égetési effektokról.

A helyi kari Tudományos Diákköri Konferenciára tudatosan, már a tűzzománc technika kezdeti elsajátításaikor készültem. A versenyre tervezés során mindenképpen szerettem volna szecessziós stílusban kialakítani képeimet, mivel ezt a korszakot korábban részletesen tanulmányoztam a szakdolgozatomhoz kapcsolódóan. Mindenképpen sík képen gondolkoztam, figyelembe véve a főiskolán található égetőkemence befogadóképességének határait.

Kívitelező munkálatok

Mindkét képet 10x15 cm-es vörösrézlemez alapra készítettem. A lemezeket a tanult technika alapján először egyenesre kalapáltam, éleit tompítottam, finom csiszolópapírral karcmentesre csiszoltam, majd savfürdőben és folyóvíz alatt teljesen szennyeződésmentesre tisztítottam. A további munkálatok a két kép esetében egészen eltérőek voltak, hiszen az első, Virágok találkozása című képet festőzománc technikával, A páva címűt pedig ötvöszománc, huzalrekesz technikájával készítettem.

Mint azt már előzőekben említettem, terveimet szecessziós stílusban készítettem el. Főtémaként Virágok és pávák címmel készítettem egy hat képből álló vázlatsorozatot, melyből két terv került végleges megvalósításra. E két motívum régóta megjelenik mindenféle képző- és iparművészeti alkotásban, minden korszak stílusirányzatában, és egyéniségemhez is közel állnak. Esztétikai értékeiken túl mélyebb tartalmi jelentést is hordoznak magukban. Mindkét szimbólum hordozza magában a szépség, a tökéletesség, halhatatlanság jelentését. Ez a dél-Ázsiából származó madár többek között ősi nap szimbólum, illetve széttárt farktollazata a csillagos eget, és a lélek kozmikus kitárulkozását is magában hordozza. Indra, a hindu

istenek királya páva-tónuson ülve uralkodik. Az iszlám művészetben a madár kitáruló és összezsugoruló farka a világmindenség ciklikus időbeli mozgását idézi fel. A Közel-Keleten éppúgy, mint később Európában is az életfa mellett a páros páva ábrázolások a halhatatlan égi lélek szimbólumai. A hindu, a görög, az etruszk és a római anyaistennők madara is a páva, később ezért lett a bizánci császárnők jelképe is. A római kor óta a gazdagok jelképévé vált, hiszen díszes kertjeikben előszeretettel tartottak pávákat is. Szent Ágoston is a halhatatlanság madaraként említi, ugyanakkor a kereszténységben nemcsak a halhatatlanság, de a mindenre kiterjedő hatalom szimbóluma is, magát Jézus Krisztust is jelenti. A páva szimbólum magasabb erőköz kötött jelentésében a reneszánsz hozott változást: a hiúság és a gög jelképévé vált. Ezzel az isteni feljebbvalóság, a világ titkait figyelő és őrző, gyönyörű állatból egy negatív, emberi gyalogságra utaló jelképpé vált, mely a mai napig él a köztudatban, kissé elveszítve ezzel a valódi, ősi szimbolikus jelentését. De újabb jelentése is keletkezett az idők folyamán, szabadság szimbólumaként jelenik meg például rabénekekben.

A kivitelezés lépései képekben

„Virágok találkozása”

A vörösrézlemez előkészítése után féláttetsző alapozó réteggel kentem le, majd száradás után tüvel karcoltam bele a mintát tervem alapján. Segítségül a terv negatív lenyomatát elkészítettem papírra szénnel, majd ezt a megszáradt alapra helyezve átrajzoltam. A karcolás után kiégettem. A kemencében rövid időt töltött, így az alapozó máz nem olvadt össze teljesen. Ez a különleges felület annyira megtetszett, hogy a további mázazást erre az égetési effektekre alapozva folytattam.

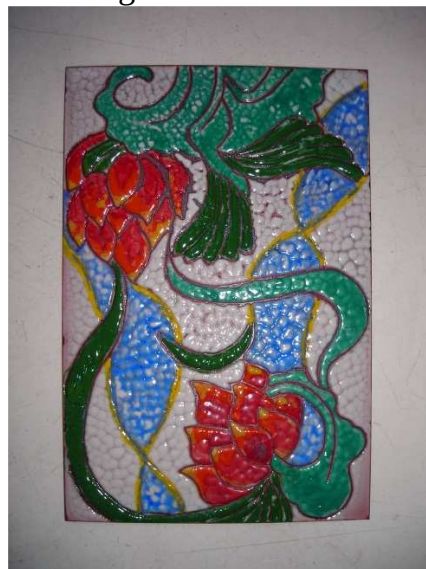

A színes mázakat a rézlap hűlése után vittem fel a felületre, vékony rétegben. Száradásuk után ecsettel és tűheggyel helyenként visszakapartam, előhozva az alap hullóbőr-szerű felületét.

Második égetés után úgy határoztam, hogy még valami kívánczik a képre. Az eredetileg növényi indák által bezárt területet ezért kék színnel festettem át. A

végleges képen tehát a szecessziós formavilágon túl a komplementer színek dominálnak, hiszen megtalálható a piros-zöld, narancs-kék kiegészítő színek.

„A páva”

A páva kivitelezése során a rézlemez megmunkálása és tisztítása után a huzalrekeszek előkészítésével kezdtem a munkát. A rézhuzal kiégetése után fényesre csiszoltam, savaztam. Ez után következett a huzalok méretre vágása, és alakítása, a terv alapján. Hosszas és aprólékos munka volt úgy meghajlítani a drótot, hogy a kívánt formát megtartsa, ugyanakkor felszíne ne váljon hullámossá, egyenetlenné. Miután elkészítettem az elemeket féláttetsző zománccal lelapoztam a rézlemez, és még száradás előtt ráhelyeztem a drót-elemeket. Hogy tartsam a vázlat szerinti elhelyezkedést vonalzóval lemértem a fő vonalak, kapcsolódási pontok helyét, majd jelöltem azokat a zománccban.

A drót-elemek felkerülése után az első égetés következett. Nem volt bent sokáig, csak amíg a huzal szépen bele nem simult a mázba. A szabadlevegőn kicsapódott revét a huzalrekeszek felületéről minden égetés után alaposan el kell távolítani, hogy a drót fényes felülete újra láthatóvá váljon. A festőzománctól eltérően itt túlnyomó többségben transzparens frittet használtam. Először a türkizkék frittel töltöttem ki a hátán és pávaszemeiben található rekeszeket. A madár begyét sötétkék zománccal töltöttem ki, melyre aztán ugyancsak türkizkék illetve sötétkék frittet szórtam. Miután felkerültek a kékek újabb rövid égetés és csiszolás következett.

A zöld fritt felvitele következett. A farktollaira részben szórt fritt égetése után nem transzparens világoszöld zománcot vittem fel, majd száradása után a pávatoll pihéit mintázva karcoltam vissza a felületét a fritt rétegéig. Utoljára a pávaszemek rekeszeit és a begye melletti tollazatát töltöttem fel festőzomáccal és frittrel. Harmadik rövid égetése után a reve lecsiszolásával véglegesen elkészült a kép.

Összegzés

A hat terv közül kettő valósult meg. A Virágok találkozása című kép hullószerű felület játékaival, erős színeivel földközeli, míg A páva légies, könnyed. Pompás ruhája lefelé irányul, fejmozdulatával felfelé figyel, ez adja a kompozíció dinamikáját, a mozgások ellentétességét. A szecesszióra jellemző jegyeket hordozzák aszimmetrikus kompozíciójukban, formavilágukban.

„Páva – Peacock”
(tűzzománc – fire enamel; 10x15 cm;
2012)

„Virágok találkozása – Meeting of
flowers”
(tűzzománc – fire enamel; 10x15 cm;
2012)